

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

שנת ה'תשע"ח אב תשע"ח סיון 396

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: חיזוק בלימוד תורה

בש"ס וגם בה יש קע"ו פסוקים. והנה קע"ו, הוא בגימטריא "לעולם" שבא ללמד, שתמיד האדם צריך לשבת וללמוד ברציפות הן ביום והן בלילה, הן בהיותו בדרך והן בשבתו בבית. כמו שנאמר "והגית בו יומם ולילה".

פעם אחת נסע הגר"ח קנייבסקי שליט"א לברית בירושלים, והנהג שהסיעו הודיע לחברו שהיה אז בעל תשובה בתחילת דרכו, שאם הוא רוצה הוא יכול להצטרף לנסיעה וכך בלי להמתין ולחכות תהיה לו שעה שלמה לשאול את הרב שאלות ככל אשר עולה על רוחו.

שמח החבר על הרעיון ובשעה המדוברת התייצב במקום. סדר הישיבה במכונית היה כך: מקדימה ישב הנהג מצד שמאל ורבי חיים ישב מצד ימין ומאחור ישבו בנו של רבי חיים והחבר שהצטרף לנסיעה. החל אותו בעל תשובה לחשוב מה לשאול את רבי חיים, ולבסוף עלתה במוחו שאלה: כבוד הרב, יש לי בבית כלב נאמן ואהוב, ממש כמו אחד מבני המשפחה, ועתה שברוך ה' התחלתי לעשות קידוש בליל שבת הסתפקתי האם גם הכלב צריך לשמוע את הקידוש כמו שאר בני הבית או לא? ענה לו רבי חיים, שיש להקל בדבר. מיהר אותו בעל תשובה לחפש שאלה נוספת, הפך בדעתו עד שהבריק במוחו הרעיון הבא, שמעתי שישנה הלכה שקודם "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" ורק אחר כך "ואכלת ושבעת", היינו שקודם צריך לתת לבהמה לאכול ורק אחר כך יאכל האדם בעצמו. אך לגבי ילדים אין הדין כך, האב יכול לאכול ואחרי כן לתת לילדיו. אם הכלב שלי הוא כבן בית ממש האם לגביו שייכת ההלכה שבהמה קודמת או לא? ענה לו רבי חיים שבזה צריכים להחמיר.

הבין רבי חיים שהשיחה בנסיעה זו עומדת להיות על כלבים, הוא פנה לבנו שישב מאחור ואמר לו, הבה ונראה היכן בש"ס מוזכר כלב. וכך התחילו לעבור מסכת אחר מסכת: ברכות דף ג. משמרה ראשונה חמור נוער משמרה שניה כלבים צועקים. אחר כך דף ט: מאמתי זמן קר"ש של שחרית, רבי מאיר אומר משיכיר בין זאב לכלב. דף כה. לא יקרא אדם קריאת שמע לא כנגד צואת אדם ולא כנגד צואת כלבים, אחר כך דף נו: הרואה כלב בחלום ישכים ויאמר "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו". אחר כך מסכת שבת דף יט. נותנין מזונות לפני הכלב בחצר. ואחר כך דף ל. בענין פטירתו של דוד המלך "כי לכלב חי עדיף מן האריה המת". וכן הלאה מסכת עירובין פסחים שקלים עד שהקיפו את כל הש"ס כולו. בודקים ומבררים היכן מוזכר הכלב ובאיזה הקשר עד שהגיעו לירושלים סיימו לעבור על כל הכלבים שבש"ס. לאחר שהתפרסם הסיפור ניגשו כמה יהודים אל בנו

כידוע ניתן לראות אצל מחברי ספרים את המהות שלהם מתוך הספרים שהם חיברו, אחד מהם הוא האור החיים הקדוש זת"ב שרואים בחיבוריו היקרים את גודל אהבת התורה שהיתה בוערת בו, עד שאהבה זו מתפרצת החוצה בכמה וכמה מקומות, בכל מיני ביטויים מופלגים, על מתיקותה וערבותה של התורה הקדושה.

אחד מן המקומות זה בתחילת פרשתינו. כותב האור החיים הקדוש על הפסוק הפותח את הפרשה (יא, כז): "רֵאֵה אֲנֹכִי נֹתֵן לְפָנֶיכם הַיּוֹם בְּרָכָה וְקִלְלָה, אֶת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֵל מִצְוֹת ה'". וזה לשונו: אומרו את, להעיר כי מלבד הברכה המושגת מדרך ה', עוד לו עמה יעוד הטוב, והוא אשר תשמעו, "כי השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש", כאמרו (ישעיה נ"ה, ג) "שמעו ותחי נפשכם", והמרגיש בטעם התורה תשיחנו נפשו כי עליו לשלם גמול טוב לנותן מתנה טובה מופלאה, ואין צריך לומר שאין לתבוע שכר עליה. עכ"ל.

בדומה לזה כתב הלבוש (הל' ר"ה סי' תקפ"ד סעיף ב') וז"ל: ויש מקומות שנוהגים לקרות התוקע ממנין החמשה העולים, ואפשר שנהגו כן משום שיהא לבו שמח, כי התורה משמחת כדכתיב פקודי ה' ישרים וגו', וע"י כן יאושר כחו שיוכל לתקוע יפה בלא הפסק או טעות וכו'. עכ"ל.

שואל החפץ חיים על דברי הגמרא בשבת (יא). שאומרת שמי שעסוק בתורה והגיע זמן תפילה צריך להפסיק ממשנתו ולהתפלל חוץ מרשב"י וחבריו שתורתם אומנותם, ולהם אין צורך להפסיק מהלימוד כדי להתפלל. שואל הח"ח, ממ"נ אם התורה יותר חשובה מתפילה אז כל אחד שעסוק בתורה צריך להיות פטור מן התפילה? ואם התפילה יותר חשובה מהתורה אז גם רשב"י וחבריו צריכים להפסיק מלימודם כדי להתפלל?

אלא מוכיח החפץ חיים, שאין לדמות ערך התורה הנלמדת יומם ולילה ברציפות ובלא הפסק ללימוד הנלמד עם הפסקות. ולכן רשב"י וחבריו שתורתם אומנותם, היינו שהיו לומדים תורה ברצף בלי הפסקה, לכן תורתם חשובה מן התפילה ואינם צריכים להפסיק בשביל התפילה. לעומת זאת שאר העם שלא לומדים ברציפות ממילא ערך התורה שלהם פחות הוא, ולכן אצלם התפילה חשובה יותר וצריכים להפסיק מלימודם בשביל להתפלל.

ודרך רמז, פרשת נשא היא הפרשה הארוכה ביותר מכל פרשיות התורה ויש בה קע"ו פסוקים כמספר הפסוקים שיש לפרק הארוך ביותר בתהילים הוא פרק ק"ט, וכן מסכת בבא בתרא יש בה מספר הדפים הגדול ביותר מכל המסכתות

של רבי חיים לבדוק האם אמת נכון הדבר, ושאלו אותו האם נכון שעברתם ממש על כל הש"ס?

אמר בנו של רבי חיים לא. מיד קפצו השואלים אז הסיפור אינו נכון? הרגיע אותם ואמר להם: הסיפור נכון רק שלא עברנו על כל הש"ס במסכת מעילה לא מוזכר כלב, ובמסכת ראש השנה מוזכרת כלבה ולא כלב.

ובפרט עכשיו שאנחנו נכנסים אל חודש אלול, שעיקר החודש הוא לימוד התורה, שכן בשביל לחזור בתשובה צריך קודם כל ללמוד תורה "השיבנו אבינו לתורתך" ורק אחר כך "והחזרנו בתשובה שלימה לפניך". ובראש חודש אלול עלה משה רבינו לשמים ארבעים יום בשביל להוריד את הלוחות השניות שבהם היה חקוק התורה שבכתב ושבע"פ, לכן זה חודש המסוגל מאוד להתחזק בו בלימוד התורה הקדושה.

כמו כן בראש השנה, מיתוק הדינים ולהעביר את מלך יושב על כסא דין אל כסא הרחמים נעשה על ידי תקיעת שופר, כדברי המדרש (ויק"ר כט, ג), "עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר" (תהילים מ"ז, ו), בשעה שהקב"ה יושב ועולה על כסא דין בדין הוא עולה, מאי טעם "עלה אלהים בתרועה", ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים. ע"כ.

וכתב ר' יצחק אייזיק חבר זצ"ל בחיבורו אור תורה (על ספר מעלות התורה אות י'), שכל ענין הרחמים שיש בתקיעת השופר, הוא ע"י לימוד התורה. וז"ל: ועיקר הזכירה לפני ה' הוא בזכות התורה וכו', והוא תקיעת שופר וכו'. ולכן בר"ה שהוא יום הזכרון לזכור כל המעשים, ולפקוד על כל יצורי קדם, ציוהו הוא יתברך שמו, לתקוע בשופר לזכור זכות התורה שהיא העומדת לנו ביום הדין, כי אחות לנו בבית המלך וכו'. ועיקר פנותו אל הנבראים הוא ע"י התורה שעוסקים בה ישראל למטה וכו'. ועשרה זכרונות בר"ה הם נגד חידושי תורה שישראל מחדשים בכל עת, שנכלל בעשרת הדברות. ועי"ז הם נזכרים לזכות ביום הדין, ועי"ז השי"ת עומד מכסא דין לכסא רחמים. עכ"ל.

סיפר רבי יענקל'ה גלינסקי זצ"ל ששמע מאדם שלמד בעברו בישיבת ראדין אצל גדול ישראל ה'חפץ חיים' זצ"ל.

"בכל שנה בתחילת חודש אלול היה ה'חפץ חיים' דורש במשך 3 דקות בלבד", סיפר התלמיד שזכה לשמוע את הדרשה במו אוזניו, והציע לרב גלינסקי: "אחזור על הדרשה בפניך, ואומר את הדברים בקולו ואחזור על תנועותיו. הבט בי, ותדמה שה'חפץ חיים' דורש לפניך", אמר התלמיד.

"אף אני אומר זאת לכם. שמעו, ותדמו שאני ה'חפץ חיים", אמר הרב גלינסקי לשומעי לקחו. "אקדים ואומר, שבפולין ורוסיה לא גדלו אתרוגים. היו מייבאים אותם מארצות החמות, בקשיים רבים ובתנאים גרועים, רבים נפסלו בדרך ומחיר הנותרים הרקיע שחקים. אתרוג נמכר בין חמישה לחמישים רובלים. הון עתק. בין אלפי לרבעות שקלים. העשירים בלבד רכשוהו, והקהילות קנו עבור הצבור מקופת הקהל", הקדים הרב גלינסקי הסבר שיבהיר את מצבם של הקהילות לפני מאה שנה.

"אנו בחודש אלול", ציטט הרב גלינסקי את דרשתו בת ה-3 דקות של ה'חפץ חיים', "והחגים מתקרבים. כל אחד חושב לעצמו: 'אח, לו הייתי עשיר!' כי אז, מה? אזי הייתי רוכש אתרוג לעצמי! אתרוג ולולב, ארבעה מינים. ואילו עשיר מופלג הייתי, הייתי רוכש אתרוג מהודר בחמישים רובלים, המצווה שווה כל הון".

"מדוע? כדי לקיים מצוה מן המובחר, הדר שבהדר, פעם אחת. ביום הראשון, מצות נטילת לולב מדאורייתא. בשאר הימים מדרבנן. זכר למקדש", אמר ה'חפץ חיים והמשיך. "ומילה אחת של תלמוד תורה, שכרה עצום ורב יותר מהאתרוג המהודר ביותר, ומכל ארבעה המינים, ושופר ומצה. מכל התר"ג גם יחד!!!", קרא גדול הדור.

"ובדקה אחת - אפשר לומר מאתים מילים, ובחמש דקות - אלף מילים. כתר"ג אלפי המצוות. ומאחרים לסדר בחמש

דקות?!", סיים ה'חפץ חיים' את דרשתו הקצרה בזעקה שיצאה מליבו.

"והדרשה הקצרה הזו", סיים תלמידו של ה'חפץ חיים' ואמר לרב גלינסקי, "הרעישה את הלבבות!"

ראש חודש אלול:

מדברי קדשו של האדמו"ר מרחמסטריוקא שליט"א כפי שהובא בספרו מילין קדישין (תשס"ו): המגיד מקאזניץ זיע"א מביא בשם הרבי רבי אלימלך זיע"א על המשנה במסכת ראש השנה "באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, ר"א ור"ש אומרים באחד בתשרי". דמעשר הוא י' בחינת יראה, והיינו זה המחכה וממתין מלחזור בתשובה עד ר"ח אלול ואינו נזכר לפני זה, הוא בחינת מעשר בהמה, כי יש להקדים לשוב לפני זמן זה. אמנם ר"א ור"ש אומרים באחד בתשרי, שרק מי שממתין עד א' בתשרי הוא בחינת מעשר בהמה.

ואומר ע"ז הרה"ק מקאזניץ עה"פ "עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה וגו'", עשר תעשר הוא בחינת יראה כנ"ל, שיש להתעורר ליראה ולתשובה, שהרי קריאה זו קוראים לפני ר"ח אלול, שאז יש לתקן הכל ולהתעורר לתשובה, "היוצא השדה שנה שנה", כל מה שעשו ופגמו במשך השנה יש להתעורר ולתקן. "והיה כי ירחק ממך הדרך", כשהאדם רואה כמה רחוקה הוא ממנו דרך התשובה, הרי כ"כ הרבה עשה והאיך ישוב ויתקן, ע"ז אומר הכתוב "וצרת הכסף בידך" כסף מלשון כיסופין, שיכסוף ויתאוהו לשוב, והכיסופין האלו יביאוהו ויגיעוהו לתשובה.

הרה"ק מסקווירא זי"ע היה חוזר על זאת באדר"ח אלול, כהיום הזה שהוא ל' אב, ונענה שאם חוזרים היום יוצאים ידי חובה לכל הדעות, אף לת"ק, שהרי עדיין הוא לפני א' באלול.

עוד מדברי קדשו (שם תשס"ד): בספר פנים יפות פרשת אחרי מות, דרש מהפסוק "ולי מה יקרו רעיק אל" שהוא בחודש אלול, שאז מראה הקב"ה לישראל חבה ורעות, והם ימי רצון שהקב"ה נתנם לישראל במתנה. "מה עצמו ראשיהם" שהם עצומים וגדולים ביותר. "אספרם מחול ירבון" שהימים האלו הם במעלה נשגבה מימות החול, היינו שהוא קודש מול שאר ימות השנה, והם במספר גדול מהם שכל שעה הוא כמו יום שלם של שאר ימות השנה. "הקיצותי ועודי עמך" שמתעוררים ומקיצים בעוד לילה לעבוד את ה'.

עוד מובא בשמו: שמעתי בשם הרה"ג רבי משה וולפסון שליט"א שאומרים "הושענא שלוש שעות", דהנה בארבעים יום מר"ח אלול עד יו"ה" כ יש תתק"ס שעות, שהם נגד תתק"ס לוגין של מקוה. והנה שלושה לוגין פוסלין המקוה, וכן באם החסירו ח"ו שהיו לא בטוב סך של שלוש שעות, יכול ח"ו לפסול הכל. וזהו שאומרים: "הושענא שלוש שעות", שיהיו כל השעות טובות ולא יפסלו המקוה, ולא יהיו מים שאובין.

"קו השיעורים - להתענג בתענוגים"

0772618021

לשמירת שיעורים על פרשת ראה הקש : 1,5,4

יצא דיסק שמע מספר 4 על כל השיעורים שנמסרו במסיוף במשך שנת תשע"ח.